

Anna Rosenberg

Nordiskt expertseminarium om näthat

De nordiska länderna är vana att ta täten i arbetet för jämställdhet och allas lika värde. Nu är det dags att göra det igen.

Hat, hot och sexism på nätet undergräver demokratin och kräver politiska krafttag. Det var huvudbudskapet från expertseminariet om näthat som Nordiska ministerrådet för jämställdhet arrangerade under det danska ordförandeskapet 2015.

De nordiska jämställdhetsministrarna bestämde sig i våras för att sätta kampen mot sexistiskt näthat högst på den politiska dagordningen.

Därmed fångade Nordiska ministerrådet för jämställdhet upp en debatt som även kom att dominera i rikspolitik och media under sommaren, särskilt i Sverige och Finland.

För ministerrådet är näthat en högaktuell aspekt av ett större tema – Jämställdhet i det offentliga rummet – som man valt att fokusera på under de fyra år som det nordiska samarbetsprogrammet för jämställdhet löper (2015-2018).

Programmets uttryckliga mål för detta tema, är att män och kvinnor ska ha samma möjlighet till politiskt inflytande, och samma tillträde till medierna. De nordiska jämställdhetsministrarna vill motarbeta sexualiseringen av det offentliga rummet och motverka könsbaserade hatyttringar.

Näthat drabbar män i minst lika stor utsträckning som kvinnor, men det finns en klar jämställdhetsaspekt av effekterna, konstaterar Kira Appel som varit ordförande i ministerrådets ämbetsmannakommitté under det danska ordförandeskapsåret 2015:

Anna Rosenberg har varit verksam som journalist under 20 år och arbetar sedan i somras som senior kommunikationsrådgivare på Nordiska Ministerrådet.

– De hatyttringar kvinnor utsätts för har i långt högre grad sexuell och sexistisk karaktär, än de som män utsätts för. Dessutom tyder forskningen på att flickor och unga kvinnor är en grupp som utsätts oproportionerligt mycket för hatyttringar och sexism, säger Kira Appel.

Det finns en röd tråd i ministerrådets prioritering av näthatet som leder tillbaka till 2012. Då initierade det norska ordförandeskapet i ministerrådet expertseminariet ”Maskulinitet, antifeminism och främlingsfientlighet” som arrangerades av den norska stiftelsen Reform – ressurscenter for menn.

Antifeminismen tonades ner

Bakgrunden var attentatet på Utøya 2011. Medierapporterna efter terrorattacken och från den efterföljande rättegången handlade om gärningsmannen Breiviks rasism och högerextremism, men inte om hans antifeminism.

Den bärande tanken i expertseminariet var att antifeminism, rasism, islamofobi och invandringsmotstånd överlappar varandra och har gemensamma drag.

Även denna gång fångade ministerrådet upp en aspekt av debatten som skulle få stor betydelse. Arrangörernas slutrapport slog fast att antifeminism måste vara en del av den analytiska ramen om man vill förstå motståndet mot mångkulturella och jämlika samhällen.

”Antifeminism är en demokratisk utmaning, när trakasserier och hets får röster att tystna.” står det i sammanfattningen av rapporten.

Tråden plockades upp igen hösten 2015, när det danska ordförandeskapet kraftsamlade kring ett nytt expertseminarium, ”Nordiskt seminarium om hatyttringar och sexism”, den 2-3 november i Köpenhamn.

Kunskapsbristen bromsar åtgärder

I expertpanelen satt forskare som Aina Landsverk Hagen från Oslo högskola, politiker som Nasima Razmyr från finska riksdagen och aktivister som Emma Holten från Danmark. Deltagarna bestod av politiska tjänstemän och NGO-företrädare från Norden och Baltikum.

En av slutsatserna från seminariet blev att våra samhällen lider av kunskapsbrist, både när det gäller näthatets omfattning och förövarnas identitet och drivkrafter.

– Så länge vi inte vet vem förövarna är, har vi svårt att adressera rätt insatser. Och så länge vi lider brist på kunskap blir det upp till varje drabbad att bedöma allvaret i trakasserier och hot, sa Aina Landsverk Hagen.

Emma Holten lyfte fram risken med att avhumanisera näthatarna genom att vi kallar dem ”troll”, genom att vi tillåter dem att uttala sig anonymt och genom att ingen håller dem ansvariga för hatet och hoten så länge de sker on-line.

– Våra länder har ett ansvar för att försvara människors rätt att tala öppet. Rättigheterna på internet och utanför nätet behöver kopplas samman. Det handlar kanske också om att välja vad som är viktigast – rätten att inte bli trakasserad eller rätten att trakasseras? sa Emma Holten.

Hatet mer organiserat

Nasima Razmyr, riksdagsledamot för socialdemokraterna, beskrev det hon ser som en tydlig utveckling, bort från anonyma och enskilda hatyttringar, till organiserade hatkampanjer med deltagare som är öppna med vem

de är. Det har att göra med hur det politiska klimatet ändrats i Finland, anser hon.

– När det blir legitimt för etablerade riksdagspolitiker att uttrycka viljan att ”föra ett krig mot mångkulturalism”, blir det inte längre nödvändigt för näthatarna att dölja sina namn. I stället kan de öppet organisera hatkampanjer genom sina egna nätforum, sa Nasima Razmyr.

Det bakgrundsmaterial som tagits fram inför seminariet, och som sammanfattade tillgänglig internationell forskning om näthat, visar att kunskapen är mycket knapp om vem det är som hatar. Ett av de konkreta förslagen till åtgärder som väcktes under seminariet var att forskning kring näthat bör initieras på nordisk-politisk nivå, gärna i form av ett Center of excellence. Flera deltagare ansåg att det finns behov av en intersektionell analys av både gärningsmän och offer.

Ett annat konkret förslag som restes på expertseminariet var att på nordisk nivå bjuda in de stora webbaktörerna Twitter, Facebook och Google, för att diskutera etiska koder för bildpublicering och sexistiskt hat, och tillhörande tekniska lösningar.

Ett tredje förslag var att de nordiska länderna skulle kunna upprätta nationella handlingsplaner mot sexistiskt näthat i samråd med varandra.

Politisk vilja finns

Det fanns också en samstämmighet när det gällde Nordens roll att ta ledningen i arbetet mot näthat.

– De nordiska länderna bör visa vägen för hur näthat och sexism kan motverkas. Vi har alltid varit ambitiösa och gått före internationellt i frågor om kvinnors rättigheter och jämställdhet. Nästa strid gäller de digitala rättigheterna, sa Emma Holten.

Enligt Ellen Trane Nørby, den danska jämställdhetsministern, finns just nu en politisk vilja på högsta nivå i Norden för att vidta åtgärder för att motverka näthatet:

– Sexism och hatyttringar borde vara otänkbara i Norden. Det är inte värdigt ett modernt samhälle att vissa grupper skräms till tystnad i den offentliga debatten. Därför måste

vi skicka en mycket tydlig signal till dem som skriver kränkande kommentarer till kvinnliga politiker eller trakasserar bloggare och debattörer – att det är oacceptabelt.” sa Ellen Trane Nörby när hon avrundade seminariet.

Seminiariets slutsatser kommer nu att sammanställas i en rapport som ska ligga till grund för vidare beslut i ministerrådet om vilka åtgärder de nordiska regeringarna kan vidta gemensamt.

